

TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ ÇALIŞMA YAPRAĞI

1. Kut anlayışı nedir?

-İslamiyet öncesi Türklerde görülen ve hükümdarın yönetme yetkisinin tanrı tarafından verildiğine inanılmasıdır. Bu anlayışta hükümdar ülkesini tanrı adına ondan aldığı güçle yönetir.

2. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hükümdarlık sembolleri nelerdir?

-otağ, yay, kama , kılıç, nevbet, tıraz, hilat, kotuz, çetr, sancak, tuğ, kamçı.

3. İslamiyet öncesi Türklerde hükümdarlık unvanları nelerdir?

- kağan, hakan, han, ilteber, ilteriş, idikut, tanhu, şanyü, erkin.

4. İlk Türk devletlerinde hükümdarın görevleri nelerdir?

- orduyu komuta etmek, adaleti sağlamak, huzur ve refahı sağlamak, töreyi uygulamak, toy düzenlemek, ağır suçluları yargılamak,

5. İlk Türk devletlerinde veraset (egemenlik) anlayışı hakkında bilgi veriniz.

- ülke hükümdar ve ailesinin ortak malıdır. Aynı soydan gelen aynı kanı taşıyan herkesin tahta geçme hakkı bulunurdu.

6. Türklerde görülen veraset anlayışının olumsuz sonuçları nelerdir?

-herkesin tahta çıkma hakkı olduğu için iç karışıklıklara sebep olur

-ülke otoritesinin sarsılmasına neden olur.

-devletin ömrünün kısa olmasına neden olur.

-hanedan üyeleri arasında mücadeleye sebep olur.

7. İkili teşkilat nedir açıklayınız.

- ülkenin doğu ve batı olarak iki kola ayrılması ve doğunun asıl hükümdar tarafından, batının ise kardeşi tarafından yönetilmesidir. Batı kanadı iç işlerinde serbest dış işlerinde doğudaki kağana bağlıdır. Doğu daha üstündür.

8. Kurultay nedir?

- ilk Türk devletlerinde devlet işlerinin görüşülüp karara bağlandığı yerdir. Bugünkü bakanlar kurulu gibi düşünülebilir.

-son söz hükümdara aittir.

9. Kurultayın diğer isimleri nelerdir ve kurultaya kimler katılır?

-Diğer isimleri: toy veya kengeştir

-katılanlar: kağan, hatun, hanedan üyeleri, boy beyleri

10. İlk Türk devletlerinde federatif yapı olduğunu gösteren özellikler nelerdir?

- ülkenin doğu ve batı olarak ikiye ayrılması ve batı kanadının içte serbest dışta kağana bağlı olması

-ülkenin boylar birliği şeklinde örgütlenmesi

11. tigin, ataman, ayukı, aygucı, Tarkan kelimelerini açıklayınız.

- tigin: hükümdarın erkek çocuğu

-ataman: tiginlerin hocası

-ayukı: hükümet

-aygucı: vezir

-Tarkan: ordu komutanı

12. ilk Türk devletlerinde ordunun özellikleri nelerdir?

-ilk düzenli orduyu Metehan kurmuştur, onlu sistemi Metehan kurmuştur, ordu –millet anlayışı vardır, hilal taktiğini kullanmışlardır, paralı askerlik yoktur, ordu komutanlarına Tarkan subaşı Noyan böri denilir. Türkler ordu bakımından başka milletlere örnek olmuştur.

13. Türklerde toplumsal yapının kademelerini sırasıyla yazınız.

- oğuş(aile)- urug(soy)- bod(boy)- budun(millet)- il(devlet)

14. Türklerde toplumsal yapını özelliklerini yazınız.

- çekirdek aile mevcuttur, ataerkil bir yapı vardır, tek eşle evlilik vardır, göçebe yaşam tarzı vardır, ayrıcalıklı bir sınıf yoktur herkes eşittir.

15. Türklerde görülen göçebe yaşam tarzının sonuçlarını yazınız.

-tarım gelişmemiştir, hayvancılık gelişmiştir, özel mülkiyet anlayışı gelişmemiştir, mimari gelişmemiştir, kısa süreli hapis cezaları uygulanmıştır, Türk tarihini bir bütün olarak incelemek zorlaşmıştır, savaşçılık özelliklerini geliştirmiştir, teşkilatçılık özelliklerini geliştirmiştir.

16. ilk Türk devletlerinde ekonomik yapı hakkında bilgi veriniz.

-hayvancılık gelişmiştir, dokumacılık gelişmiştir, diğer ülkelerle ticaret gelişmiştir, ipek ve kürk yollarını geliştirdiler, hayvansal gıdalar ihraç ettiler, tarım ürünü ve ipek kumaş satın aldılar.

17. tarih boyunca Türklerin inandıkları dinler hangileridir?

-gök tanrı, totemizm, Şamanizm, animizm, natürizm, Budizm, Manihaizm, Hristiyanlık, Musevilik, İslamiyet

18. ilk Türk devletlerinde hukuku oluşturan unsurlar nelerdir?

- örf adet gelenekler

- kurultayın kararları

-kağanın emirleri

19.ilk Türk devletlerinde törenin değişmez hükümleri nelerdir?

-Adalet, faydalık, eşitlik, insanlık

20. Türklerin kullandıkları alfabeleri sırasıyla yazınız.

- Göktürk alfabesi, Uygur alfabesi, soğd alfabesi, Kiril alfabesi, Arap alfabesi, Latin alfabesi

21. Türklere ait önemli destanları yazınız.

-alpertunga –şu= İskitler

-göç- türeyiş=Uygurlar

-oğuz kağan=Asya hun

-Ergenekon- bozkurt= Göktürk

-manas= Kırgız

-yaradılış= yakut Türkleri

22. Türk –İslam devletlerinde hükümdarlık unvanları nelerdir?

-han, hakan, bey, hünkâr, gazi, padişah, kara, melik, şah, şahinşah, kadir

23. Türk İslam devletlerinde hükümdarlık sembolleri nelerdir?

Otağ, tıraz, hilat, çetr, taht, nevbet, sancak, kılıç kuşanmak, hutbe okutmak, para bastırmak, tuğra

24. Türk İslam devletlerinde saray görevlileri nelerdir?

- camedar, daveddar, emiri ahur, emiri hares, emiri candar, çeşnigir, kapucubaşı, serhenk, taştardar, kıssadar, emiri şıkar, emiri alem.

25. Türk İslam devletlerinde divan çeşitleri nelerdir?

- divanı saltanat: padişah başkandır. Önemli kararlar alınır

- divanı inşa: iç ve dış yazışmalardan sorumludur

-divanı istifa: devletin bütün mali ekonomik işlerine bakar

-divanı işraf: idari ve mali işleri denetler

-divanı arz: ordu ve asker işleri ile ilgilenir

-divanı mezalim: büyük davalar burada görüşülür

26. Türk İslam devletlerinde hükümdar çocuklarına ve onları eğiten kişilere ne isim verilir?

-hükümdar çocuklarına mekil denir

- hocalarına ise atabey denilir

27. şihne, amil, amid kelimelerinin anlamlarını belirtiniz.

- şihne: taşradaki askeri görevli

-amil: taşrada vergilerin toplanmasından sorumlu

-amid: taşradaki sivil yöneticidir.

28. Türk İslam devletlerinde bölümleri nelerdir?

- hassa birlikleri, gulaman-ı saray, ikta ordusu, eyalet askerleri, Türkmenler, yardımcı kuvvetler

29. Türk İslam devletlerinde hukuk kaç kısma ayrılır?

- şer-i hukuk ve örfi hukuk olarak 2 bölümdür

30. şer-i hukuk ve örfi hukukun başında bulunan kişilere hangi isimler verilir?

- şeri hukuk= kadül kudat

-örfi hukuk= emiri dad

31. cihat nedir?

- Müslüman Türk devletlerinin İslamiyet'i yaymak için gayrimüslim devletlerde yaptıkları savaşlardır.

32. Türk İslam devletlerinde toprak teşkilatı temel olarak kaçaya ayrılır?

2 kısma ayrılır: mülk toprak ve miri toprak/ mülk toprak kişilere aittir. Miri toprak devlete aittir.

33. miri toprak kendi içinde kaçaya ayrılır?

- üçe ayrılır: has – ikta- vakıf

34. mülk toprak kendi içinde kaçaya ayrılır?

- İkiye ayrılır: öşrî ve haracî

35. İkta sisteminin yararları nelerdir?

- devletin hazinesinden para çıkmadan asker yetişir

-hazinenin yükü hafiflemiş olur

-ülkede asayiş ve düzen sağlanmış olur

- merkezi otorite güçlenmiş olur.

-üretimde süreklilik sağlanmış olur

36. fütüvvet teşkilatı nedir?

- Müslüman Türk devletlerinde aynı meslek esnaflarının oluşturduğu örgütlenmedir. Örneğin berberler odası manavlar odası kunduracılar odası gibi

37. öşür haraç cizye nedir?

- öşür: Müslümanlardan alınan ürün vergisi

-haraç: gayrimüslimlerden alınan ürün vergisi

-cizye: gayrimüslimlerden alınan askerlik vergisi

38. Türk İslam devletlerinde önemli bilim adamlarından beş tanesini yazınız.

- Farabi, gazali, Harezmi, Ömer hayyam, ibni rüşd

39. Türk İslam devletlerindeki süsleme sanatlarını yazınız.

-hat, minyatür, çini, tezhip, vitray, fresk, malakari, kakmacılık, oymacılık

40. Türk İslam devletlerinde önemli mimari yapılar nelerdir yazınız.

- kümbet, külliye, imarethane, kervansaray, Bimarhane, tabhane, bedesten, arasta, ribat.